

La Cortada

Santa Maria de Merlès

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Sector central del terme municipal
Emplaçament A 300 metres per pista forestal de la carretera BV-4406, punt quilomètric 14'500.

Coordenades:

Latitud: 42.00806
Longitud: 1.97909
UTM Est (X): 415461
UTM Nord (Y): 4651175

Classificació

Número de fitxa 08255 - 2
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern
Segle XVII
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: El desús en el que es troba la masia provoca un deteriorament progressiu.
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs inspire: National Monument Record – Domèstic
Observacions protecció: BCIN Núm. Reg:3946-MH. BOE 05/05/1949
Data aprovació: dv., 22/04/1949 - 12:00
Número inventari Sí, IPA. 3633
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada

Titular: Ref. cad.: 006A00010
Autoria de la fitxa Jordi Compte i Marta Homs
Data de registre de la fitxa: dt., 02/10/2007 - 02:00

Descripció

La Cortada està situada en un punt elevat en la vall de la riera de Merlès i al nord del nucli de Santa Maria de Merlès, uns metres al nord-oest d'Escrigues i al sud del Palau del Roc. Es tracta d'un casal de grans dimensions format per diversos volums adossats de planta baixa, primer i segon pis, i golfes, amb una torre de planta quadrada i alçada superior adossada a la cantonada sud-oest. Els murs de càrrega són de maçoneria de pedra parcialment arrebossats en el volum principal i amb filades de carreus treballats a bona part de la torre quadrada, especialment a la part superior. Tot el conjunt té les cantonades delimitades amb carreus treballats i la teulada, reformada modernament amb bigues de portland, és de doble vessant amb aigües a les façanes principal i posterior en el volum principal, i de quatre vessants en la torre quadrada. Completen el conjunt diverses estructures que envolten el casal tancant un pati al nord, oest i sud de l'edifici, però que s'estén especialment davant la façana principal, on hi ha l'era parcialment enrajolada. La façana principal, orientada a l'oest té un pis menys a causa del desnivell sobre el que s'assenta l'edifici. Al primer pis hi ha dues finestres apaïssades emmarcades amb monòlits de pedra treballada i un portal d'arc rebaixat emmarcat amb pedra treballada i amb un escut just sobre la clau de l'arc. Al segon pis hi ha quatre finestres emmarcades amb pedra bisellada, totes amb ampit de pedra. A l'esquerra de la façana hi ha adossat un mur de pedra que uneix la masia amb la masoveria deixant un accés entre els dos edificis, d'arc rebaixat i emmarcat amb pedra treballada, i amb la data de 1869 inscrita. La façana nord presenta a nivell de planta baixa un portal emmarcat amb pedra treballada i diverses estructures bastides majoritàriament amb murs de maçoneria de pedra adossades. Al primer pis hi ha cinc finestres, una emmarcada amb pedra bisellada, dues amb pedra treballada i dues de reformades. Al segon pis hi ha dues finestres emmarcades amb pedra bisellada, una de les quals tapiada, i a les golfes tres finestres emmarcades amb pedra treballada. La part esquerra de la façana forma un queixal on hi ha una finestra emmarcada amb pedra treballada i una porta emmarcada amb pedra bisellada a nivell de planta baixa, i un porxo a nivell de primer pis, sustentat amb un pilar de pedra quadrat sobre el que reposa una columna també de pedra. La façana est és la única de l'edifici que no queda tancada dins un pati. Està dominada per un robust contrafort que s'estén de banda a banda en tot el nivell de planta baixa. A nivell de planta baixa hi ha una finestra emmarcada amb monòlits de pedra bisellada i tres emmarcades amb pedra treballada, una de les quals amb la data de 1860 inscrita. Al primer pis hi ha un balcó emmarcat amb pedra motllurada i amb la base, molt malmesa, també de pedra, dues finestres emmarcades amb pedra bisellada i una emmarcada amb pedra motllurada i ampit motllurat. Al primer pis hi ha quatre finestres emmarcades amb pedra bisellada i dos matacans, un a cada cantonada. Aquests matacans circulars estan bastits amb cinc filades de grans carreus treballats col·locats a trencajunt, amb una base circular de tres nivells que s'eixamplen progressivament. Les poques obertures que contenen són de dimensions molt reduïdes i consisteixen en un petit forat entre carreus. Els dos matacans queden coronats amb la mateixa teulada de l'edifici. La façana sud mostra els diferents volums que formen la masia. A l'extrem esquerre hi ha un cos adossat amb els murs arrebossats amb una única obertura de forma apaïssada a nivell de planta baixa. Adossada a la seva dreta hi ha la torre de planta quadrada que presenta una finestra emmarcada amb monòlits de pedra bisellada a la planta baixa i una finestra emmarcada amb pedra bisellada als nivells de primer, segon, tercer i quart pis, la inferior de les quals, al primer pis, amb ampit motllurat.

Observacions:

(Continuació descripció) A la seva dreta hi ha adossat el volum principal que queda dominat per una imponent eixida que ocupa gran part de la façana. A nivell de planta baixa hi ha dues grans arcades

rebaixades emmarcades amb pedra treballada que actualment estan tapiades. En una hi ha una porta emmarcada amb maó i en l'altre una finestra emmarcada amb pedra bisellada. Al primer pis, sobre una motllura que ressegueix tota la façana separant els nivells de planta baixa i primer pis, hi ha una gran eixida, delimitada als extrems amb pilars de pedra treballada i al centre per un pilar, també de pedra treballada. El pilar està format per diversos trams separats amb motlures. Al tram inferior hi ha una decoració que imita petits carreus i al superior el pilar és bisellat, amb vuit petites esferes esculpides als extrems superior i inferior de les quatre cantonades rebaixades. A l'interior de l'eixida hi ha diverses obertures emmarcades amb pedra bisellada entre les que destaca la finestra de l'extrem dret, amb la inscripció "DON JOAN BAPTISTA DE CORTADA CORONEL DE INFANTARIA & 1726". Al segon pis es repeteix la disposició, amb una gran eixida ubicada sota teulada, tot i que en aquest cas és delimitada als extrems per cantonades diferenciades amb carreus treballats. El pilar central, continuació del primer pis, té en aquest cas quatre trams diferenciats, amb l'inferior decorat imitant petits carreus i els tres superiors, de diferents longituds, bisellats i separats per motlures. L'eixida queda tancada per una barana de fusta motllurada. A l'extrem dret de la façana, en l'espai que queda entre l'eixida central i l'extrem de l'edifici, hi ha una finestra emmarcada amb pedra treballada a la planta baixa, un balcó emmarcat amb pedra motllurada i la base, molt malmesa, de pedra al primer pis, i una finestra emmarcada amb pedra bisellada al segon pis. Al voltant de l'edifici hi ha un pati tancat amb diverses estructures d'ús agropecuari. En destaca la pallissa, a l'extrem oest del conjunt i amb la data de 1833 inscrita, l'era parcialment enrajolada, que conserva alguns dels carreus treballats que la delimitaven, un dels quals amb la data de 1833, i la gran porta que dona accés al pati, situada al nord i que conserva els guarda-rodes de pedra treballada a la part inferior, un dels quals amb la data inscrita de 1863.

Història

La Cortada es troba documentada l'any 1093, quan era tinguda en indivís amb la Pabordia de Berga del monestir de Ripoll. Apareix també documentada en els fogatges de 1497 i 1553. És la casa pairal dels Oriola-Cortada, comtes de la vall de Merlès. Els Cortada, residents a Vic, foren homes actius en totes les guerres de l'època moderna. Durant la Guerra de Successió, eren actius en el bàndol de l'arxiduc Carles d'Àustria. L'any 1714 la pubilla de la Cortada es casà amb Josep d'Oriola i de Guanter, de la casa pairal de can Rama a Ripoll; s'adjuntaren així dos grans patrimonis. El descendent d'aquest matrimoni fou alcalde de Vic i mestrat de Ronda, cavaller de l'ordre de Carles III i cap polític liberal. Isabel II atorgà a la família el títol de comte de la Vall de Merlès, ostentat actualment per Alfonso Oriola-Cortada. L'edifici actual fou bastit probablement al llarg dels segles XVII i XVIII sobre els vestigis de l'edifici medieval.

Bibliografia

CAMPS, Joaquim de, CATALÀ, Francesc (1979). Les cases pairals catalanes. Destino. IGLÉSIES, Josep (1992). El fogatge de 1497. Estudi i transcripció. Dalmau. IGLÉSIES, Josep (1981). El fogatge de 1553. Estudi i transcripció. Dalmau. MASRAMON, Ramon (1990). El Lluçanès Central. Història de la baronia de Lluçà. Ajuntament de Prats de Lluçanès. Inventari de Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Santa Maria de Merlès. Àrea de Coneixement i Recerca, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, revisat el maig de 2007.

